Ч. 351 (14.248). Льв вівторок 31. грудня 1935. Pocztowa opłata opłacona ryczałtem P. LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ і АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10. II. пов.
Конто почт. щадн. 501-060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-36.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Маневри французької фльоти.

РИЖ. 30. 12. ПАТ. „Ле Матен" повідо лієресту, що з уваги на те, що вправи мо кітої ескадри не можуть звичайно відбу ся з непогоду на каналі Ля Манш та в п нічнім Атлянтику, зимові вправи 1936. відбудуться при африканських берегах. Ескадра під командою віцеадмірала Дарляна відпливе 14. січня до Дакару, де буде база її постачання. У дорозі виконуватимуть різні маневри та вправи. Речинець повороту ескадри ще не окреслений.

Яку акцію вели кмуністи в Югославії.

ЛГОРОД. 30. 12. ПАТ. Агенція Аваля ляє, що префектура поліції у Білгороді кри нелегальну комуністичну організацію скувала при тім велику скількість про ної бібули та доказового матеріялу. На інструкції для членів організації щодо с сок треба поводитися підчас конферен рестацій різних політичних партій, гол невдоволених, щоб надати тим зборам про ґандивний характер. Крім цього інструкції подрібно обговорюють, як треба переводити мобілізацію комуністичних сил та творити комітети народнього фронту. Як найближчу мету діяльности, інструкції подають розвязання палати під впливом терористичної акції, заключення союзу з СССР та поміч для селян, ремісників і безробітних на рахунок капіталістів

Большевицький посол вибріхується.

ОСКВА. 30. 12. ПАТ. Агенція Тасс ого текст ноти, що її совєтський посол у Мон вМінкін переслав уругвайському урядові з тим, що Уругвай зірвав дипльоматич ини з СССР. Мінкін підкреслює в ноті, СССР не стоїть у ніякім звязку з комун м інтернаціоналом і тому за його діяльніс не є відповідальний. Посольство ніколи не підтримувало комуністичної партії в Південній Америці та не давало їй матеріяльних підмог. Під кінець нота заявляє, що подані уругвайським урядом факти неправдиві та енергійно виступає проти обвинувачень.

З Лібії відкликал італійські війська.

ЬОНДОН, 30. 12. ПАТ. Згідно з повідо ми кореспондента „Дейлі Телеграфу" Саїду, італійські відділи з Бенгазі переї теським каналом до Масави. Це свідчи би про те, що з Лібії відкликали частину італійських військ, однак невідомо як багато війська відкликано.

ибори нового екуменічного патріярха.

ТАМБУЛ. 30. 12. ПАТ. Вибори нового ек ного патріярха на місце померлого Фо го відбудуться за тиждень. Говорять, найбільше шанс має халкедонський митрополит Сардеон.

доволення уругвайської опінії зі зірвання взаємин із СССР.

ЮНТЕВІДЕО. 30. 12. ПАТ. Проурядо з вдоволенням прийняла вістку про з дипльоматичних взаємин з Совітами. П „Ель Пуебльо" пояснює цей розпоряд каз братерської співпраці народів амер ного континенту та говорить про узасад ну оборону перед чужими найдами. Щоденник „Ля Манана" пише, що ніякий нарід не може толерувати закордонної інґеренції до своїх внутрішніх справ, головно тоді, коли ця інґеренція має на меті знищити суспільний і політичний лад краю.

Нова клайпедська директорія знесла литвинізаційний розпорядок.

КЕНІҐСБЕРҐ, 30. 12. ПАТ. З Клайпеди лять: „Мемелер Беобахтер" подає, що м клайпедської директорії знесли розпо попередньої директорії з 3. грудня 1934. щодо писання імен і назвищ у Клайпеді. Як відомо, цей розпорядок доручував литвинізацію імен і назвищ.

Італія погрожує, що виступить з Ліґи Націй.

МЕДІОЛЯН, 30. 12. ПАТ. Агенція Стефа домляє: В „Пополо д'Італія" появилась ниця, в якій між ін. сказано: „Головна в Женеви те, що вона несправедливо осуд Італію як напасника. Італія ніколи не пог ся на цю несправедливість. Якщо осуд Ж нева має бути невідкличний, Італія буде змушена виступити зі зборів, де нема справедливости. Лейбуристи, соціялісти і большевики, кінчить щоденник, щоб побороти Італію мусіли перейняти протекторат над мурінами.

Зачався абісинський наступ.

ЛЬОНДОН, 30. 12. ПАТ. Кореспондент Ра повідомляє з Дессіє, що вчора пізно вве сля закінчення посту в честь архангела Гав зачався абісинський протинаступ. В Дессіє приспішили приготування до виїзду на північний фронт. У головній абісинській кватирі великий рух і оживлення.

500 км. доріг вибудували досі італійці в Абісинії.

АСМАРА. 30. 12. ПАТ. Оголосили докладні про дорогові роботи в Еритреї і Тіґре, що ть улекшити воєнні операції в дощевій порі. доріг, які вже вибудували має разом більше як 500 км. Будують тепер іще 100 км. Крім цього працюють над уліпшенням яких 450 км. стежок.

Присилайте передплату!



Дайте їм варстат праці!

Варшава, 28 грудня 1935.

Серед українських греко-католицьких духовників є один священик, який має почесний і страшенне важкий обовязок бути душпастирем тих, яких не лише душі увязнені в тілах, але й тіла увязнені у сірих мурах на терені корінної Польщі. Душпастир добре знає свою місію: вона для нього не обмежується одними тільки церковними відправами, що їх може виконувати по вязницях раз чи двічі до року, а старається вплинути на ті обставини, які чимало заважили на сумній долі тих його нещасливих вірних. І тому на першу звістку, що вирішена вже справа амнестійного закону, той духовник звернувся на сторінках „Діла" з покликом до громадянства — заопікуватися тими українськими політичними вязнями, які в найближчих днях вийдуть на волю. І той поклик у свою чергу у весь ріст викликує думки про нужду української молоді, про безробіття, яке для української молоді триває від 16-ти літ, навіть в усіх роках найвищої господарської коньюнктури у Польщі та найбільшого запотребування інтелігентних працюючих сил, — про життєву пустку, яка завжди огортає людину, що не має під ногами твердого ґрунту матеріяльної екзистенції, твердої підстави для творчої позитивної праці.

Автор цих рядків стрічався з закидами, що проблему українського підпілля задалто звязує з *соціяльним* питанням. Такі закиди полягають на непорозумінні: підписаний неоднократно на сторінках різномовної преси давав дуже яскравий вислів своїм поглядам про *всі* різнородні джерела радикалізації української молоді та *всі* різнородні причини народин українського революційного підпілля і поширення його впливів серед української молоді: про історичні й політичні причини, про держ.-нац. політику взагалі та супроти української молоді зокрема (справа школи, напрямків виховання, шкільних програм, фізичного виховання і т. д. і т. д.), про вроджені приватні прикмети молодечої психіки й темпераменту про вплив споріднених чужинецьких ідеольогічних течій, про силу емоціонального чинника. А проте так само, як аксіомою є те, що соціяльна радикалізація завжди йде в парі з радикалізацією політичною, ба навіть попереджує політичну радикалізацію і тягне її за собою, так

само аксіомою є факт, що хоч не единою, то проте единою із найбільших і найважніших причин радикалізації настроїв української молоді є її безвихідне, виїмково трагічне, матеріяльне положення. Зачинений доступ до державних та самоуправних установ, сьогодні тим більш безвиглядний, що безробіття охопило й польську молоду інтелігенцію. І далі: швидке заповнення рядів приватного українського службовицького апарату; брак змоги розбудовувати істнуючі установи та поширювати кадри службовиків частинно через законні перепони (напр. звуження терену діяльности РСУК та „Дністра" виключно до Східної Галичини), частинно через брак капіталів; насичення рядів т. зв. сільської інтелігенції, яка теж уже нуждує наслідком старого вікторійного голоду землі в українському селі та щораз більшої нужди того села; брак змоги творити власні варстати праці через відсутність навіть найменших кредитів; збільшення безробітних рядів старшими інтелігентами, що потратили посади наслідком ріжних „реформ" і „чисток" (майже повна ліквідація судейського та нотаріяльного стану; масові чистки залізничого й почтового апарату з українського елементу, масове побільшення числа учительських емеритів „для добра школи" або наслідком ліквідації поверх 4.000 одномовних українських народніх шкіл, які після утраквізації почали втягати наплнвові польські сили); брак законної можливости для експансії навіть такого чинника, як гр.-кат. церква (звуження конкордатом до території 3-ох сх.-гал. епархій), — — — все воно, при бідності взагалі всього громадянства, при нечуваній у культурному світі низькій життєвій стопі й усіх працюючих українських інтелігентів, ба навіть українських „багатирів", — усе воно разом витворює ситуацію справді **без виходу.**

У такій розпучливій ситуації, у затолоченій вузькій вуличці без виходу найшлась українська молодь, якої не може не хапатися розпука, коли вона мусить від наймолодших літ привикати до марева безробіття та відразу, ще на університетських лавках, мусить ставати здеклясованим елементом. Річ ясна: це ще не причина, щоб кидатися у вир конспіраторства і революційних змов, щоб займатися пачкарством та кольпортажою нелегальної літератури і щоби плянувати та виконувати терористичні акти. Але такі соціяльні відносини є вимріяною, ідеальною почвою, на яку можуть падати і приїматись зерна — ОУН-істичного „деґальоґу". Сама нужда ще не є причиною, щоб висувати максималістичні національно-політичні гасла і прямувати до їх реалізації при помочі бібули, бомби й револьверу. Але нужда є тим чинником, який ідеалістичний націоналістичний світогляд закрашує ненавистю до всіх і всього, яка скріплює фанатизм і яка притуплює у людині інстинкт життя і радість життя. Бо яким життям має радуватись українська молодь!?

І ось до того життя вертається у найближчих днях, може під самий Святий Вечір, стокільканадцять молодих українських істот. Чимало з них має батьків та близьких рідних, у яких найде захист та опіку. Деякі з тих батьків може й належать до одиниць заможних. Але чимало вязничних звільненців опиниться просто на вулиці, втративши у міжчасі і той кут, в якому переводили ніч — у хвилині свого арештування. Найдеться багато українців та українок, які відгукнуться на поклик о. д-ра О. Кладочного та дрібним добровільним і добросердечним датком причиняться, щоб отим найбіднішим з бідних прийти з негайною допомогою. Але тим, які на якийсь час були викреслені з рядів організованого громадянства і тепер вертаються до нього як повновартні громадяни, — милостині не треба. Їм треба праці, їм треба кусника чесно запрацьованого хліба. Їм треба свідомости, що вони не є „зайвими людьми". Чи і хто дасть їм це?!

Не знаємо, чи швидко можна буде почути вдовольняючу відповідь на той запит, який важким тягаром пригнічує душу. Зате знаємо, що як довго не буде не то зліквідована, а бодай притуплена, бодай злагіднена проблема безробіття молодої української інтелігенції, так довго український національний організм *мусить* бути наражений на найстрашніші потрясення. І не тільки організм український..

І. Кедрин.



З польської преси.

Націоналісти і соціялісти про українську проблему.

„ПРОСТО З МОСТУ" і „РОБОТНІК"

Минула неділя у цьому році принесла дві передові статті у двох польських часописах взаємно протилежних напрямків. Як цікаве явище безперечної деякої еволюції поглядів польського громадянства на українську проблему є факт, що обидві ті статті не тільки поважно трактують українську проблему, але й здебільша оперують розумними арґументами.

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКА „НАЦІОНАЛЬНА УНІЯ".

Для нас цікавий голос тої польської націоналістичної групи, яка саме недавно заскочила і польську й українську опінію своїм становищем, що цілком зірвано з давніми (і теперішніми) ендецькими поглядами щодо українців. Обширна стаття Станислава Пясецького п. н. **„Відгук"** у 54. числі варшавського тижневика **„Просто з мосту"** (з 29. ц. м.) є неначе ближчим поясненням вище згаданої та своєчасно у „Ділі" зреферованої статті того часопису п. н. „Справа найважніша з важних".

Автор з вдоволенням стверджує, що попередня його стаття найшла прихильну оцінку у ріжних колах польського громадянства і на доказ наводить цитати з листів, які він дістав з ріжних сторін Польщі (між ними був і лист якоїсь польської гурра-патріотичної каботинки з Волині, яка все ще дивиться на українське життя очима імць-пана Заґлоби). При цій нагоді знаменито розправляється з ославленим львівським Клявдіюшом Грабиком, як представником збанкротованої ендецької групи, який „не вірить у творчу силу національної ідеї", зате „вірить у державу, в уряд сильної руки, у кольонізацію, у потребу тримати за морду і в цензуру". Зовсім вірно автор характеризує Грабика як анахроніста, що мусів опинитись зі своїм балястом ендецьких застарілих „антиукраїнських і фільоруских" арґументів у санації, яка дігнала Грабиків. Потім у довгому теоретичному виводі викладає істоту нового польського національного руху, який висуває засаду „безстанового народу", „народу рівних прав і рівних обовязків для всіх". Виступаючи гостро проти станових привілеїв, автор виступає передовсім проти еґоїстичного капіталізму т. зв. національної верхівки та протиставить йому народню масу, під якою розуміє селянина, робітника, дрібноміщанина й інтелігента. Разом зі зміною суспільного змісту польського націоналізму йде у ньому і зміна поглядів на національно-політичні проблеми. Замісць давньої асиміляційної політики супроти жидів, нинішній польський молодий націоналіст радіє зі зросту жидівського націоналізму, у спольщених жидах бачить нещастя для поляків, жидів та й самих отих перекинчиків та бажає перемоги „геройській концепції відбудови національної жидівської держави".

Коли теоретично (каже далі автор) теорія асиміляції супроти українців залишилась незрушна, то практика її геть унеможливила. Годі вже казати, що

„нема ніякого українського народу" та що „темних руских сватків старші братя поляки заведуть на своє подвірячко, — намовою або палицею, наперемінну, — по шляхетськи"..

„Ми (польська інтелігенція) відбудували польську державу, українська інтелігенція бореться за українську державу, але нарід втримали селяни, нераз наперекір скосмополітизованим горішнім верствам. Зберігли свою силу тривання, яка перемінюється вже з потенціяльної сили в кінетичну, у силу найбільш національної боротьби з інтернаціоналістичною надбудовою капіталістичного визиску, все одно приватного чи державного".

У цій боротьбі український селянин, робітник та інтеліґент зустрінеться з польським селянином, робітником та інтеліґентом. У цій боротьбі український нарід мусить стрінутися з польським народом. З цієї боротьби, при взаємній, вродженій кожному справжньому націоналізмові пошані для чужих національних почувань, вони можуть винести почуття спільноти ідеї, такої сильної ідеї, що зможе сцінити національну унію. Особливо, коли екзистенції обох народів загрожує від заходу нордицький імперіялізм Німеччини, що готується до ідейного підбою Польщі, та від сходу совітський імперіялізм Росії, який під плащиком потреб колективізації розбиває український нарід масовим виселюванням українців у глибину імперії..

— Дуже жаль, що автор не пояснює ближче своєї концепції щодо практичної розвязки польсько-українського спору, бо сам вислів „національна унія" та вказання самих спільних небезпек і спільних цілей — справи не вичерпує. Безумовно, що не можемо погодитися з ріжними Грабиками, які радіють, що пресова цензура не дозволяє авторові ставити точок над „і" тих цікавих його міркувань.

Вони настільки ріжні від усього того, що ми привикли читати на сторінках польської преси, що зве себе теж „народовою" і віддавна претендує на монополь націоналізму, ідентифікувавши його зі зоольоґізмом, — що вибачаємо п. С. Пясецькому несмачну і зайву деґресію у сторону „старих ендеків" з „Діла". „Старим ендекам" з „Діла" це нічого не шкодить, зате з симпатією придивляються до спроб „молодих ендеків" з „Просто з мосту" реґенерувати польський націоналізм.

ЄДИНА РОЗВЯЗКА — ТЕРИТОРІЯЛЬНА АВТОНОМІЯ.

Становище соціялістичного **„Роботніка"** українському громадянству відоме, всеж приємно заєструвати статтю, яка не викликує ніяких наших застережень. Це передова стаття п. н. **„По польсько-українське співжиття" з 29. ц. м.** Приємно теж, коли маємо змогу зацитувати такі звороти, які вже дістали апробату столичної польської цензури. Це торкається такого уступу:

„...Прокуратор Рудніцький зі зрозумілих оглядів, з титулу свого уряду обвинувача, мусів дати неточний, односторонній образ. Тому його виводи вимагають доповнення.

Передусім бічна увага: пан прокуратор поставив в одному ряді Голувка і Перацького, як прихильників мирного співжиття з українцями. Голувко, бодай коли був членом П. П. С., був дійсно приятелем українців і нераз давав цьому вислів. Чи залишився ним до кінця життя, не знаємо. Зате ніколи ми не чули, щоби Перацький голосив ті самі гасла, що Голувко, а вже його політика, як міністра внутрішніх справ, не йшла по лінії тих гасел".

Навязуючи до заяви прок. Рудніцького про потребу польсько-українського співжиття і співпраці, автор упевняє, що єдиною програмою такого мирного порозуміння є лише програма автономії.

„Ця програма творить у нинішньому міжнародньому укладі єдину розвязку української проблеми в Польщі, на яку мусять зголитись найрадикальніші українські елементи. Ця програма на випадок її реалізації відбирає підставу всякій терористичній акції. Само українське громадянство зліквідувалоб її, бо вона втратилаб рацію істнування та якунебудь підтримку в обєктивних умовинах життя українського громадянства".

На жаль, сам автор признає, що серед поляків ніхто про автономію для українців не думає.

Далі противставиться автор вимозі льояльности від українського громадянства, бо ця вимога пригадує столипинівське „сначала успокоеніе — а после реформи". Сильніша сторона, якою є держава, не повинна силувати до річей, які викликують психольоґічну реакцію у скритій ненависті.

„Польщу стати на те, щоби щиро і призвю витягнути руку до українців та запевнити їм у рямцях польської держави максімум свободи. Польща може лише зискати на братерському співжитті з українцями, однаково під оглядом внутрішніх, як і міжнародніх відносин. Це єдина дорога, диктована правдиво розумною державною рацією".

Розправа за вбивство міністра Перацького.

ДВАЦЯТЬШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ПАТ повідомляє: У понеділок розправа почалася в год. 10.45 передполуднем промовою прок. Желенського.

ВБИВСТВО МІН. ПЕРАЦЬКОГО І ПОЛІТИЧНЕ ТЛО.

З поділу тем і роль у цьому процесі — зазначив прокуратор — припало мені обговорити справу, про яку не можна говорити без сильніших і гостріших акцентів. Маю говорити про вбивство польського міністра і про справників цього вбивства. Щоб мене зле не зрозуміли ті, яких це не торкається — хочу заздалегідь підкреслити, що говоритиму з виключенням політичних тем і мотивів. Прокуратор підкреслив, що говорить від цілої польської держави, якої співмешканцями є так поляки, як і українці. Прокуратор підкреслює, що тут не йде про якесь присвоєння промовляти в імени співмешканців з Галичини. Прокуратор пригадує, що по вбивстві мін. Перацького посипались теж з Галичини голоси осуду. В цій справі появилась заява партії УНДО і пастирський лист митрополита Шептицького і багато інших вірогідних голосів. Я щасливий — каже прокуратор — що можу на них покликатися, підкреслюючи, що можна говорити про відокремлених, конкретних людей, хочби було їх багато і що звертаюсь саме до тих людей, а не до суспільности, зпоміж якої ці люди вийшли.

Прокуратор підкреслює, що не буде порушувати політичних моментів і говорить, як він це розуміє. На розправі згадувалося про деякі анальогії, але їх нема, як це заявив прок. Рудніцький відповідаючи оборонцям.

НЕ СЛІД ПОДРАЗНЮВАТИ ПОЧУВАНЬ.

Це болючі речі й їх не слід тут порушувати. В цій справі і більше ніж в іншій судовій справі мусять впливати деякі „імпондерабілія", які слід пошанувати і деяких почувань подразнювати не треба і не вільно хочби тому, що цього вимагає інтерес підсудних. Але це ще не все. Чи справу можна схоплювати не політично, коли йде про вбивство, яке виконано безсумніву з політичних мотивів і йде про участь в архиполітичної організації. Якжеж в таких умовинах прокуратор починаючи своє обвинувачення, може сказати: виключаю з цієї теми політику. Як можна усувати щось, що є? Відповідь на це — каже прокуратор — дає карний закон. Прокуратор признає, що це вбивство виконано з політичних причин, на політичнім тлі, що ця організація є політична. Але-ж чи з того виходить, що слід порушувати теми, які справді вяжуться наче би з тлом убивства і з тлом діяльности змовної організації, але які не можуть мати впливу на зміст присуду. Обвинувачуючи за вбивство можна сказати так: засуймо найдокладніше, найвимовніше всі ті мотиви, якими кермувався не тільки вбивник, якого тут нема, але також його всі помічники. Ці мотиви, це важна справа тому, що тут йде про вимір кари. Знову вимір кари по думці статті 225 к. з. є дуже важною справою. Але і так не можна справи ставити.

ЗЛАГІДНЮЮЧІ ОБСТАВИНИ.

Чи може тут входить у гру т. зв. злагіднююча обставина, що про неї згадується у § 2 ст. 225 к. з. — про стан надмірного схвилювання. Хоч цього аргументу — говорить прокуратор — ще не чув, але бажає теж заздалегідь його виелімінувати. Про надмірне схвилювання у розумінні карного закону тут не може бути навіть балачки. Законодавець заявив, що суттю упривілеєного схвилювання є психічний стан, підчас якого зворушливі процеси беруть перевагу над розумом і справник діяв під впливом переможних емоцій при обмеженій діяльности розуму. Прокуратор запитує, хто з підсудних хотів би боронитися тим, що його розум при згаданім діянні був обмежений емоціональними спонуками, зворушенням. Далі законодавець в іншім уступі каже: діяння з пімсти не можна утотожнювати з акцією під впливом сильного зворушення. Прокуратор підкреслив, що не може бути навіть спору на цю тему.

ЩО МОЖЕ МАТИ ВПЛИВ НА ВИМІР КАРИ?

Зрештою, чи тут може входити в гру спір про вимір кари з огляду на таке чи інше ідеольогічно-політичне наставлення і що більше — на такий чи інший фактичний підклад з огляду на польсько-українські взаємини у Польщі і поза її межами, які могли би рішати, що одному з підсудних можна виміряти нижчу кару — ніж тоді, колиб ми знали про ті різні умовини, які оборона хоче зясувати. Це абсурд. Отже оборонці хотіли би і хочуть зясувати умовини польсько-українського життя в чорних красках, хотіли би зібрати дійсні, чи тільки уявлені кривди? Навіщо? Хіба на те, щоби сказати тим людям у тих умовинах, коли би ви приняли їх вину за доказану, належиться найнижчий вимір кари. Це слід отверто про це сказати. Зрештою не стверджено, щоби ті люди хоч частинно діяли під впливом такого стану відносин. Навпаки. Тезою акту обвинувачення є і буде, що зовсім інші причини викликали смерть мін. Перацького. Але навіть якби не було доказів на те, то як можна говорити про те, що якісь умовини, скажім недостача — на думку оборони або підсудних — потрібної кількости шкіл, захоронок, кооператив чи навіть автономії, може мати вплив на вимір кари при вбивстві міністра у Польщі. Прокуратор ще раз підкреслив, що це абсурд. Отже це не має ніякого впливу на зміст присуду. А далі справа участи у змові, що про неї говориться у статтях 97 і 93 к. з. Ніколи у польськім суді не ставилось справи так, що суд має виміряти нижчу кару тому, що є такі або інші умовини у Польщі приймаючи, що змова була. Це не є ні фактична ні правна конструкція. Кару вимірюється у Польщі згідно зі статтями 97 і 93 к. з., беручи під увагу предметові умовини, себто залежні від того, на чім полягала участь у змові, як виявився і як далеко зайшла ця діяльність. Не може мати ніякого впливу на зміст присуду те, чи підс. Миґаль або Лебедь уважали стан у Польщі болючим, який вимагає пімсти або чи у своїм субєктивнім переконанні вважав за справедливе вступаючи до ОУН, щоби вести конспіративну діяльність. Ця справа є того роду, що доля підсудних, що зміст вашого, панове судді, присуду, є зовсім відокремлена від політичних мотивів. Тому сміло можете не розглядати тих усіх відносин, які хотіли би вам зясувати оборонці, а проте ваш присуд буде слушний і справедливий, бо візьмете під увагу все те, що можна розглядати при обвинуваченні зі ст. 225 і 97 к. з., не згадуючи вже про статтю 148 к. з. — закривання слідів. Отже тут політики не слід вводити, бо вона для суду зайва і непотрібна. Але на це можна би відповісти, що судимо людей, не проступок — отже суд повинен знати їх думки. І щоби їх судові вияснено покликувалися тут на польську літературу. Але тут було дуже багато української політичної літератури, яку ОУН видавало томами. Якщо йде про те, як і що думав напр. підс. Карпинець, найкраще буде покликуватися на українську літературу. Вона впливає на устійнення думок. Навіщо тут свідки, статистика, таж слідство не тільки не занедбало, але представило душу тієї організації. Отже є цілість і основа до того, щоби судити. Навіщож тут уводити політику, додаткові дані — хіба на те, щоби взяти їх за вихідну точку. Прокуратор запевняє, що міг би представити відповідні дані. Навіщож потрібна тут дискусія і над чим? Над польсько-українськими взаєминами? Де? У польському суді? З якою метою? Чи польський суд є покликаний і має право вирішувати цю справу? Щож з цього могло би вийти? Як тут на борі, бо в доволі малім гурті — не знаю звідкіля ця легітимація оборонців, бож вони мають повновласть тільки від 10 підсудних — малось би вирішувати польсько-українські взаємини — cui bono?

ГОСТРИЙ ВИПАД ПРОТИ ОБОРОНЦІВ.

Прокуратор пригадує різні виступи оборонців і каже, що тут йде про щось, що зі судом і з тією справою не має нічого спільного. Кажучи щиро — заявив прокуратор — якщо мається до діла з тією організацією, всі розправи слід вести при замкнених дверях, що є єдино льогічним і послідовним, бо ця організація сказала, що буде сіяти терор. Прокуратор пригадує, що це перша розправа у Варшаві проти цієї організації, яка існує віддавна і продовжує свою діяльність. Ця організація методично, доцільно і програмово вишколює своїх людей, що в суді можна вести далі свою діяльність, — що її член у нових умовинах нетільки не може відступити, але використати ті умовини, що судова саля є знаменитим засобом вести пропаґанду, звідкіля вона поширюється на цілий світ. Тут прокуратор покликується на брошуру ОУН п. н. „Конспірація" і наводить низку розділів, між іншим такий: є дві методи, або втікати і не признатися, або дати зловити себе і тоді висвітлити все найголосніше. Перша з тих метод є методою Мацейка, друга Лемика, в якій вишколював його Бандера. На питання чому так слід поступати, брошура відповідає: Не допустім, щоби на українських землях під окупацією, себто в Галичині і на Волині, запанував спокій. З такими то надіями — підкреслив прокуратор — деякі люди прийшли перед вас, панове судді. Хтож веде цю пропаґанду? Гляньте на акти Сеника.

НАРАДА ОДНОГО З АДВОКАТІВ З ФЕДИНОЮ У ДАНЦІГУ?

В актах Сеника є письмо Федини з Данціґа до Сеника у Празі. Федина повідомляє, що приїхав до нього з Польщі один адвокат, прізвища якого прокуратор не подає. Цей адвокат — пише Федина — зголосився до нього у звязку зі сподіваним процесом Малти (?) і заявив Федині, що не знаючи директив організації, які постійно зміняються, не знає, чи ті або інші вчинки підсудних вважати марними і нерозважними, чи говорити про них так, якби вони взагалі існували тільки в думці прокуратора. Чи знову підкреслювати силу зорганізованого націоналістичного руху на українських землях. З такими можливостями звертається до організації адвокат, що зрештою від організації стоїть дуже далеко. Не знаю, чи в цій незамітній перемиській справі стосували цю методу, але знаю, що її могли стосувати й тоді і пізніше.

Тепер друга справа з того самого архіву Сеника. Відбувається трагічна розправа за вбивство пос. Голувка. Вбивство виконано в серпні 1931, розправа відбувається щойно у вересні 1932. Довший час не знати, хто вбив пос. Голувка. В міжчасі вбивають знову старшину поліції, вбивника нема. Приходить Городок, двох боєвиків засуджують на смерть і виконують присуд. Перед смертю вони признаються, що вбили Голувка.

Існує документ, який говорить, що у звязку з обороною висунули плян, щоб прийняти, що Голувка вбила поліція. Щоб відвернути увагу від подій, що були в серпні і вересні 1930 — іде тут про саботажі і пацифікацію. Хотіли мати за свідка Віру (значить Коновальця) та фактичного керманича нападу зза кордону, значить Гнатова. На думку адвоката, що таке проектував мали вони ставитись перед судом очевидно забезпечивши свою свободу та, щоб

свідомо у суді зізнавати неправду. Адвокати хотіли закинути поліції також останній напад на комісаря (йде тут мабуть про Цесельчука у звязку з Ничом). Краєва Екзекутива під проводом Бандери не згодилася. Не знаю чому. Та це не змінює суті речі, бо був хтось, що цього хотів і були в цій справі наради.

У самбірському процесі сказано собі, що підсудні не будуть атакувати пос. Голувка, оставляючи це ПУН і проводові, поділюючись у цей спосіб ролями. У краю це булоб небезпечне для підсудних, тому зробить це ПУН, що є закордоном та якому ніщо не загрожує.

Чи це справи, які стрічається у суді, де є адвокатська присяга й добра віра. Все робиться під гаслом: щоб тільки на окупованих землях не було спокою, щоби тревала перманентна революція і повсякчасний неспокій. Це засада, що мабуть усе освячує.

ЩО ПРОКУРАТОР ЗАКИДАЄ Д-РОВІ ГОРБОВОМУ.

Думаючи про ці справи, я студіював передовсім акти справи і найшов в архіві Сеника гарний псевдонім, який мене примусив застановитись. А коли я глянув на дописку, я не вірив. Тут ми вже в хаті, це вже хтось, кого знаємо, це напевно хтось із тієї розправи.

Пізніше у звіті з діяльности поодиноких окружних і повітових екзекутив ОУН я найшов уступ, що відноситься до повіту Долина. „Долина представляється зле, бо там із вини Горбового, який нічого не робить, не ведено систематично організаційної роботи". Це написав про нього пан Бандера, його зверхник і командант, але як дуже він його здискваліфікував. Як соромна є ця опінія і то так недавно, в липні 1933 р.

Зазнайомившись із тим, що діється за кулісами, перейдім на сцену. Пригадаймо собі, панове судді, які це були внески, що їх зголошували оборонці, які демонстрації і запити. Треба би зачати від дуже комічного епізоду.

ОУН ЧИ ОНР?

Участь ОУН у вбивстві мін. Перацького для нікого вже не може бути сумнівна. ОУН само признилося до того, і від коли найшли бляху та інші частини. На основі цих двох стовпів можна би збудувати вже ціле обвинувачення. Це зробило ОУН, це зробило УВО. Далі прокуратор згадує про телефонат від Мосдорфа, в якому сказано, що буде за пізно, коли міністер його негайно не прийме — півтора до двох годин перед атентатом. Відтак поставлено внесок, щоби візвати Мосдорфа на свідка, а адресу його вкаже поліція. Навіщо це? Або ОУН, або ОНР. Чиї проклямації бачили ми в актах? Хто признався до вбивства перед закінченням слідства? Отже міністра вбило ОНР, а до вбивства призналася ОУН, ще й помогла ОНР-ові приладдям, зладивши бомбу? А може п. оборонцеві залежало на суґґестії, нібито є щось спільного між ОУН і ОНР. Щойно зізнання свідка Мосдорфа виявили, що йшло про замкнення „Штафети".

Це можна назвати судовою анекдотою, та все ж воно має неприємний посмак. Зовсім безосновно кинено підозріння, і то на поляка, що вбив польського міністра. Оборонець має необмежене поле, коли має добре боронити загроженого клієнта. Алеж є деякі межі та тут йде про що іншого, а саме, щоби таку болючу справу закаламутити, щоби хтось сумнівався таксамо як в розправі за вбивство Голувка. Годі цього не осудити. Говорено тут, щоби виявити інформатора, щоби атмосфера прочистилася, щоби умовини були такі, які уявляє собі друга сторона. Та тут були ще й інші інциденти, зголошувано внески на основі рецепти, коли мається перед собою багато карток і починається читати: прошу покликати свідка, який ствердить це й те, хоч згори передбачують, що суд такого свідка не допустить. Ці питання і внесення зголошували саме на те, щоби бачити вияви кривди, нерівности, мальтретування, ґноблення підсудних, щоб потім говорити: бачите, як з ними поводяться. В цьому таборі взагалі уживають термінів академічних і наївних а передовсім дуже нелогічних. Панове судді чули внески і питання, що торкалися справности деяких розпорядків і суверенности Польщі в польському суді, а ставив їх польський адвокат. Його прикликали до порядку, визначили кари. Одначе треба буде це ухвалити й осудити. Само собою вершком всього, це свідки, які твердили, що їх мучили, били, вимушували на них зізнання. Це, як я вже тоді зазначив, підла брехня і справді треба було великого самовідречення, щоби таку тему з тамтого боку підхоплювати й завдавати питання.

НА ЯКИХ ДОКАЗАХ ОСНОВУЄТЬСЯ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

На яких доказах основується обвинувачення? На свідках, на т. зв. річевих доказах, які тут були так довго і було їх так багато, на актах Сеника, із яких витяг займає пять томів — 1000—2000 сторін, вкінці на самих підсудних. Коли є подвійний фронт, треба збирати з одного боку овочі того, що його вбили, а з другого боку треба вимагати за це кари, тепер почали тут таку гру, щоби всі докази по черзі повалити, здискредитувати та знищити. Не тому, щоби можна мати надію на успіх, не тому, щоби суд міг цю справу брати поважно, лише для цих поза двериима, поза салею.

АКТИ СЕНИКА НЕ ВАЖНІ ДЛЯ ПРИСУДУ.

Коли маю бути щирий, то акти Сеника не мають більшої вартости для цих 12 підсудних. Доля підсудних без цих актів була би така сама, слідство було би замкнене з такими самими внесками, а акт обвинувачення за виїмкою кількох чи кільканацятьох сторінок і такі самі були би присуди. Ці акти для цих людей мають лише таке значіння, що відслонюють ґенезу вбивства, орґанізаційне тло, та зображують середовище. Зрештою, що й годі заперечити, акти ці величаві, як документи, що доказують, чим є ця орґанізація, що так скажу, в однострою і без однострою, які її ходи і виходи, фінанси і рахунки, інспірації і оружння, помічники і союзники, а передовсім, яка її мораль.

Не можна дивуватися, що вхопились тут усіх дозволених і недозволених засобів, щоби ці акти здискредитувати

ПРОКУРАТОР ЗАПЕВНЯЄ ПРО АВТЕНТИЧНІСТЬ ДОКУМЕНТІВ З Т. ЗВ. АРХІВУ СЕНИКА.

І нагло посипались прізвища достойників: міністрів Чехословаччини, Німеччини і кол. міністра д-ра Д. Завнюса з Литви. Цей список неповний, бо не поставили внеску, щоби суд переслухав Сеника. Хайби прийшов і заявив нам, що це його акти. Такого внеску оборона не поставила. Навіть Сеникові, знаменитому конспіраторові і колишньому комендантові на Польщу, який є призвичаєний до брехні, супроти тих доказів не перейшла би брехня через горло.

АВТЕНТИЧНІСТЬ АРХІВУ СЕНИКА.

Тут говорилось, що як довго не знаємо, в який спосіб архів попав у руки польської влади, то нема певности — заявив один з оборонців — чи ті документи є автентичні. Другий з адвокатів заявив, що хоче перевести доказ, що ці акти не вийшли з Чехословаччини — це одна теза, друга, що є сфальшовані. Якщо оборонці запевняють, що акти не походять з Чехословаччини, в такому випадку походять з Польщі. Якщо запевняють, що їх сфальшовано, виходило би, що їх хтось сфальшував. Цього закиду не можна розглядати поважно. Істнує карний закон і є деякі межі. Якщо тут приходить свідок, польський майор і рішуче запевняє, що ці документи є автентичні та походять з архіву Сеника і ясно, що не можна виявити способу, яким чином вони попали до Польщі, то годі не приняти, що вони є правдиві.

Зрештою якунебудь сторінку відкриємо, ці листи, протоколи, рахунки, свистки, словом усе те, що нібито є сфальшоване, мусимо ствердити, що ті документи не є зовсім ревеляційними для цієї справи. Якщо вже фальшовано, то хіба тому, щоби чимсь ударити. Тимчасом ніякого такого документу нема, хіба можна би до таких документів зачислити звіт Коновальця про розмову з Завнюсом. Чи є в тих документах досьщо неправдоподібного і хочби посередньо не находило підтвердження в інших даних про фінансування Сеника, Литву і т. д. — знову нічого подібного.

(Продовження промови прок. Желенського, який в понеділок говорив до год. 5.15 вечором, подамо завтра).

*

ВРАЖІННЯ НАШОГО КОРЕСПОНДЕНТА

(Телефоном від нашого кореспондента).

Варшава, 30. грудня 1935.

Сьогодні ввесь день промовляв прок. Желенський. Хоча разом з прок. Рудніцьким обвинувачує у тій самій справі, проте між тими обома заступниками прокуратури в їх виступах на тій самій судовій салі є величезна ріжниця, що особливо яскраво проявилася в їхніх промовах. Правда, в промові прок. Рудніцького була теж та обосторонність, яка випливала з характеру його становища і завдань та на явку в одній тільки тут звернув увагу вчорашній „Роботнік" (гл. огляд польської преси). Але треба ствердити факт, що прок. Рудніцький сягнув у глиб історії України, освітлював її по своєму, але поважно, скористав з нагоди, щоби при цій нагоді говорити мовою політичною і неначе навмисне тушував тон, оминаючи емфази і всяких зайвих патетичних фраз. Не робив теж абсолютно ніяких обидливих випадів навіть щодо діячів ОУН.

Якраво протилежний був характер промови прок. Желенського. Передовсім прок. Желенський навіть після політичних заяв прок. Рудніцького противиться, щоби вносити політичні моменти до цього політичного процесу, при чому ставить уже точку над „і" свого розуміння неполітичности процесу: зайвим вмішуванням політичних моментів він уважає лише зясування на цьому процесі тих польсько-українських відносин і її польсько-української дійсности, серед якої зродилось і поширилось українське підпілля, даліше майже вся перша частина його промови звернена проти оборони, проти українських адвокатів, при чому прокуратор раз свої різкі закиди наче ґенералізує на всю українську палестру, то знову виразно натякає на поодиноких українських адвокатів.

Це мабуть перший випадок з усіх дотеперішніх українських політичних процесів, що оборонці були в той спосіб безпосередньо заатаковані. Коли прок. Рудніцький взагалі не входив у подробиці доказової процедури — то прок. Желенський цупко тримається її. Врешті ріжниться прок. Желенський від прок. Рудніцького дуже яскравим тоном виголошення і всією реторичною стороною. На ствердженні, що вбивником мін. Перацького є Гриць Мацейко, скінчив сьогодні прок. Желенський, — завтра займеться всіми присутніми співвинуватцями. (ік.)

ЗНОВУ ПОЛІТИЧНЕ ВБИВСТВО У ШІКАҐО.

ЛЬОНДОН, 30. 12. ПАТ. Аґенція Райтера повідомляє з Шікаґо: Нині вбили й ограбили з грошей якісь три невідомі злочинці члена парляменту стейту Іллінойс Альберта Пріняно. Здогадуються, що крім грабежі вбивство має політичне підложжя. Це вже друге політичне вбивство у Шікаґо в останніх кількох тижнях.

ДИМІСІЯ ЕСПАНСЬКОГО КАБІНЕТУ.

МАДРИД, 30. 12. ПАТ. Голова ради міністрів Валлядорес заявив представникам преси, що зголосив президентові республики димісію всього кабінету. Димісію уряду Валлядореса спричинило непорозуміння, до якого дійшло між прем'єром і кількома міністрами

ДВІ ЗАЛІЗНИЧІ КАТАСТРОФИ.

ВІДЕНЬ, 30. 12. ПАТ. На залізничій лінії Зальцбурґ-Інсбрук зударились на стації Лінц два поїзди. Обі льокомотиви зовсім знищені. 10 пасажирів важко ранених.

ЛЬОНДОН, 30. 12. ПАТ. Минулої ночі поїзд, що йшов з Карлісле до Странрер вискочив із рейок біля Кестле Даґляс. Передні вагони сильно ушкоджені. Трьох пасажирів ранених.

Мова статистики.

Національний і віроісповідний стан трьох повітів тернопільського воєвідства.

На основі загального перепису населення з 9. грудня 1931 р. Головний Статистичний Уряд подає такі дані про національний і віроісповідний стан поодиноких повітів тернопільського воєвідства.

ПОВІТ ЗБОРІВ.

Загальний простір 940,7 км². Загальне число населення 81.413, з того 39.643 мужчин, 41.770 жінок, густота населення на км² 86,5. У повіті є 3 міські і 7 сільських волостей, 66 сільських громад. По містах проживало 15.351 осіб, з того 7.619 греко-католиків (49,6 прц.), 4.043 римо-католиків (26,3 прц.), 3.646 жидів (23.8 прц.) і 32 інших.

Статистичні дані подають, що українською мовою говорить 1.340 осіб (15,3 прц.), руською мовою 3.025 осіб (19,7 прц.), себто разом **нашою мовою говорило 5.365 осіб (35 прц.)**, польською мовою говорило 7.969 осіб (51,9 прц.), жидівською з гебрайською 2.000 осіб (13,0 прц.), іншою мовою 6 осіб.

По селах проживало 66.062 осіб, з того 41.888 греко-католиків (63,4 прц.), 22.196 римо-католиків (33,6 прц.), 1.410 жидів (2,2 прц.), 554 (0,8 прц.) інших.

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 19.810 осіб (30,0 прц.), руською мовою 13.999 осіб (21,2 прц.), себто **разом нашою мовою говорило 33.809 осіб (51,2 прц.)**, польською мовою 31.655 осіб (47,9 прц.), жидівською мовою 522 осіб (0,8 прц.), іншою мовою 23 осіб.

Таким чином статистичні дані начислюють у повіті 49.507 греко-католиків, 26.239 римо-католиків, 5.056 жидів і 586 інших.

По містах неграмотних було 2.873 (24,3 прц.), по селах 17.081 осіб (34,5 прц.).

ПОВІТ БЕРЕЖАНИ.

Загальний простір 1.134.6 км². Загальне число населення 103.824 осіб, з того мужчин 50.002, жінок 53.822, густота населення на км² 91,5 осіб. У повіті є 2 місьних, 9 сільських волостей, 89 сільських громад.

По містах проживало 17.680 осіб, з того 3.609 греко-католиків (20,4 прц.). 8.803 римо-католиків (49,8 прц.), 5.236 жидів (29,6 прц.) і 31 інших.

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 1.048 осіб (5,9 прц.), руською мовою 1.697 осіб (9,6 прц.), **себто разом нашою мовою говорило 2.745 осіб** (15,5 прц.), польською мовою 11.802 осіб (66,8 прц.), жидівською з гебрайською 3.115 осіб (17,6 прц.), іншою мовою 7 осіб.

По селах проживало 86.144 осіб, з того 50.591 греко-католиків (58,8 прц.), 33.159 римо-католиків (38,5 прц.), 1.915 жидів (2,2 прц.), 452 інших (0,5 прц.)

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 15.865 осіб (18,4 прц.), руською мовою 33.147 осіб (38,5 прц.), **себто разом нашою мовою говорило 49.012 осіб (56,9 прц.)**, польською мовою 36.366 осіб (42.2 прц.), жидівською мовою 601 (0,7 прц.), іншою мовою 17 осіб.

Таким чином статистичні дані начислюють у повіті 54.200 греко-католиків, 41.962 римо-католиків, 7.151 жидів, 483 інших.

По містах неграмотних було 2.293 осіб (16,5 прц.), по селах 22.413 осіб (34,9 прц.).

ПОВІТ ПІДГАЙЦІ.

Загальний простір 1.017.9 км². Загальне число населення 95.663 осіб, з того 46.266 мужчин, 49.397 жінок, густота населення на км² 94 осіб. У повіті є 1 міська і 12 сільських волостей, 98 сільських громад.

По містах проживало 5.690 осіб, з того 1.067 греко-католиків (18,8 прц.), 1.488 римо-католиків (26,2 прц.), 3.124 жидів (54,9 прц.), 8 інших.

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 504 осіб (8,9 прц.), руською мовою 300 осіб (5,3 прц.), **себто разом нашою мовою говорило 804 осіб (14,2 прц.)**, польською мовою 2.295 осіб (40,3 прц.), жидівською мовою 2.583 осіб (45,4 прц.), 6 іншою.

По селах проживало 89.973 осіб, з того 51.546 греко-католиків (57,3 прц.), 36.515 римо-католиків (40,6 прц.), 1.662 жидів (1,8 прц.), 211 інших (0,2 прц.).

Статистичні дані подають, що українською мовою говорило 30.789 осіб (34,2 прц.), руською мовою 13.438 осіб (14,9 прц.), себто разом нашою мовою говорило 44.227 осіб (49,1 прц.), польською мовою 44.415 осіб (49,4 прц.), 881 жидівською з гебрайською мовою (1,0 прц.), 386 іншою мовою (0,4 прц.).

Таким чином статистичні дані начислюють у повіті 52.613 греко-католиків, 38.003 римо-католиків, 4.786 жидів, 219 інших.

По містах неграмотних було 644 осіб (14,6 прц.), по селах 22.600 осіб (33,8 прц.).

Румунія не хоче війни.

Тітулеску про румунську закордонну політику.

Прага, грудень 1935.

Наші читачі певно памятають, що в одній із наших листопадових дописів ми реферували про те, якто велика частина політичної опінії Румунії гостро виступила проти політики свого закордонного міністра, особливож проти тої його політичної концепції, яка основана на румунсько-совітськім союзі. Як речник цієї політичної опінії Братіяну заінтерпелював міністра Тітулеску в цій справі. У Румунії нетерпеливо ждали відповіди на цю інтерпеляцію. Нині зреферуємо відповідь Тітулеску на інтерпеляцію Братіяну.

Відповідь Тітулеску це основний виклад про теперішню і майбутню румунську політику в Европі. Головні напрямні політики ось які:

Румунія буде і в майбутньому йти непохитно по лінії організації закріплення миру і на цьому шляху не спинять її ніякі перешкоди. Для досягнення цієї мети Румунія готова заключити в рямцях Ліги Націй союз із кожною державою, яка забезпечить кордони Румунії та її союзників. Виходячи з цього основного пункту, Румунія мусить рахуватися теж з Совітами, бо Совіти своїм географічним положенням цеж найсильніший сусід Румунії. Дотогож Совіти і простором і кількістю населення взагалі найсильніша держава в Европі. З погляду історичного минулого істнує мирова традиція між румунським і російським народом. Тимто ніяка держава не може змагань Румунії, щоб здобути приязнь Совітів, уважати актом звернення проти себе. Румунія бажає собі миру з усіми сусідами, а це саме наказує її закордонній політиці йти за реальними сучасними обставинами. Щодо найважнішого в цій інтерпеляції Братіяну, румунсько-совітського договору, Тітулеску дав таку відповідь:

Румунія не переговорює й ніколи не переговорювала про перехід совітських військ через територію Румунії. Румунія, а теж і Югославія, як члени Малої Антанти, дуже докладно проаналізували договори про взаємну допомогу, заключені досі між Совітами, Чехословаччиною та Францією і не найшли в них нічого такого, що не погоджувалосяб з їх інтересами. В цих договорах немає ніякої такої клявзулі, яка говорилаб про перехід совітських військ через Румунію. Румунія прийшла теж до переконання, що особливо франко-совітський договір нічим не йде в розріз із французько-польським аліянсом. Таким чином оба ці договори про взаємну допомогу, і чехословацько-совітський і франко-совітський зовсловацько-совітський і франко-совітський вовреження миру у Східній Европі, до якої крім Румунії входять ще Франція, Чехословаччина і Польща. Щоб не було — мовляв — дальшого непорозуміння, Тітулеску подає теж точну дефініцію взаємної допомоги: У договорах про взаємну допомогу немає ніяких клявзуль про рухи чужих військ у користь інших держав, а лише ці договори виразно постановляють, що з військовою допомогою має прийти союзна держава лише тоді, коли прийшлоб до нападу на території підписаних держав.

Накінець торкнувся ще Тітулеску питання т. зв. обовязку взаємної допомоги, до якої Румунію зобовязує 16. точка пакту про Лігу Націй. Румунська закордонна політика у своїх основах визначена принципами Ліги Націй. Щодо викладу самої 16. точки пакту про Лігу Націй, то Тітулеску заявив, що „виклад ріжних диспозицій цієї точки належить до майбутности“. На кожний випадок не можна забувати — казав далі Тітулеску, — що виклад цих ріжних диспозицій не може бути однобокий, а тому Румунія зробить усе, що буде в її силах, щоб інтерпретація 16. точки Ліги Націй не принесла шкоди інтересам Румунії та її союзників.

Букарештенський часопис „Люпта“, реферуючи цей виклад Тітулеска про закордонну політику Румунії, пише, що посли держав Малої Антанти, Балканської Антанти, Англії, Італії і Польщі були свідками, як румунський парлямент з повним признанням приняв до відома і одобрив основи і напрямні закордонної політики свого міністра.

М—н.

Стихійні катастрофи у Франції.

ПАРИЖ, ПАТ. У Ліоні наслідком обсунення землі поважна стація мусіла евакувати дім, що грозив заваленням. На Родані після короткої перерви вода стала нагально підноситися. У департаменті Дром і Аршед сигналізують багато обсунень розмоклого терену, що м. ін. відрізало зовсім від світа село Вальдром. У Сабавді наслідком великого снігу завалилися дахи багато домів. У Шербургу деякі дільниці залила вода. У Монтоні мусіли евакувати 30 домів, бо грозять заваленням.

Згорів театр і готель.

ЛЬОНДОН, 30. 12. ПАТ. Як повідомляють з Единбурга підчас пожежі одного з тамошніх готелів, не зважаючи на зусилля вогневої сторожі, 3 особи згинули в огні. 7 осіб важко попарених перевезли до шпиталів. З Шефільд повідомляють, що нагальна пожежа знищила зовсім будинок театру, що був в осередку міста.

З відчитової салі.

„Тома Масарик“. Реферат д-ра Вол. Старосольського у „Молодій Громаді“.

В суботу 28. грудня ц. р. вечором на „Молодій Громаді“ у Львові відбувся реферат д-ра Володимира Старосольського на тему „Тома Масарик“. Провідною думкою реферату було представити слухачам Масарика як державного мужа, що від перших років своєї політичної діяльности йшов до ціли дорогою чесною, з політичного боку етичною і моральною. В його політичній діяльности позначились три моменти: мораль, реалізм, активність. Ненавидів опортунізму, як такого, а вважав позитивним опортунізм праці. Прелеґент згадав і ті часи діяльности Масарика, коли він збивав вартість русофільства в Чехах, яке серед молодих чеських патріотів перед війною було дуже поширене. Взагаліж прелеґент накреслив постать Масарика як сильну, велику індивідуальність, що не лякалась іти і проти поглядів громадянства, коли ці погляди були шкідливі для досягнення цілий самостійности нації. Згадав і про Масарика протимарксиста.

На цей справді цікавий реферат прибуло багато слухачів, які виповнили салю по береги. Дискусії не було. (М. О.).

Бомби над Даґґабуром.

АДІС АБЕБА, 30. 12. ПАТ. Італійські літаки бомбардували нині Даґґабур. Вислідів бомбардування досі не знають.

КАТАСТРОФА АВТОБУСУ.

МАДРИД, ПАТ. Між Валенсією й Альбачіте перевернувся переповнений автобус. 11 осіб тяжко ранених.

З української преси.

Серед настроїв і вагань.

Під цим наголовком принесло найновіше число „Мети“ (з 29. XII.) передову статтю, якої автор поставив собі два питання: 1) Чи українська політична думка станула беззастережно і тривало на становищі компромісу з Польщею? і 2) Чи гасло, що український нац. інтерес вимагає — в теперішніх історичних умовинах — мирного наладнання українсько-польського спору, є далі політичною програмою більшости українського громадянства?

Вказавши на те, що по польському боці йде процес вироблювання нового, а може й подекуди ревізії старого становища супроти українців, і то у приспішеному темпі, автор статті ствердкує, що рефлексії на цю саму тему по українському боці мають інший характер. Ось ті його уваги:

Пересічного українського громадянина „мулить“ від ряду місяців те, що в нас називається „угодою“. Чи справді з поляками можна до чогось путнього договоритися? Чи не був політичною помилкою виборчий компроміс? Чи т. зв. нормалізація польсько-українських взаємин не є у своему засновку політичним абсурдом? Ось питання, сьогодні найбільш поширені в українському громадянстві. Покищо дійсність дає на них відповіди для „угоди“ фатальні. Дійсність виказує користи з неї лише для поляків. І на міжнародньому терені, де взяла верх опінія, незвичайно для державного престіжу Польщі підхлібна, про „упорядкування“ досі збалканізованих відносин у Східній Галичині. І внутрі держави в таких актах, як голосування українських послів і сенаторів за повновластями та створення територіяльної групи, зложеної з українських і польських парляментаристів. (Чому ця група має займатися лише неполітичними справами, — загалові не ясно). Пересічний український громадянин підозріває, що польська сторона витягає політичні користи для себе навіть з варшавського процесу. Адже зовсім інакше виглядало би його обличчя, зовсім інші імпондерабілії, він зрушував би напр. перед роком. Все це заставляє українського громадянина питати: Що ми за „угоду“ дістали? І тут іде ціла вереница слушних замітів: навіть те, що „їх“ нічого не коштує — не зроблене. Українська дійсність багата в такі перекреслення цілого сенсу тієї „угоди“. Багата в факти, які датувалиб ся з кожного, навіть колиб не було „угоди“. Чи маємо їх повторювати? Цей непотрібно далі дразнячий термін „руські“, справу „Народнього Дому“, незмінна поведінка державної адміністрації у відношенні до громадян українців і т. д. і т. д.

Додаймо до цього ще одну квіточку теж з нашого терену. Підім за думками тих польських громадян теж пересічних, які є вислозом експанзії польщини на нашій землі. Цих дрібних купців, урядовців, учителів, стшельців, легіоністів. Адже для них їх власний, польський „жонд“ у виборчому компромісі продав „русіном“ „Малопольску Всходню“. Цього громадянина дратує вже одна думка, що розріст його приватних і прилюдних амбіцій буде регулювати якесь право у відношенні до українців. Він привик державу вважати своєю власністю, якої функцією має бути виключна опіка над ним, допомога його захланній заборчості. Для політичної польської еліти тутешніх земель є незрозуміле в більшості — слово компроміс, як частинне обмеження теж і польських політичних аспірацій. Вона, ця еліта, не хоче допустити й думки, чому експанзія польщини і взагалі сама польщина має бути вложена в якісь раціональні рямці лише тому, що тих рямців вимагає істнування ще одної народности, що живе на цих самих землях. Адже ідеольог цього типу політичної думки, п. К. Грабик, пише: „Не стріли ОУН-івців, не гасло незалежности української держави дразнили польську людність від першої хвилини, це є від 1918 р., лише систематично УНДО-м висуваний постулят автономії був колодою, що клалася на шляху якихнебудь польсько-українських можливостей („Курер Львовскі“ з 8. XII. п. р.).

ною творчістю, зусиллям і вірою в себе.

Не є нашим завданням якнебудь політично ставитися до тактичних потягнень теперішнього українського політичного Проводу. Трудноші здійснювання навіть і найдрібніших постулятів української реальної політики ми бачимо. Вони виступають тим яркіше, на ґрунті вгорі змальованих українських і польських настроїв. Не належимо теж до тих песимістів, які побоюються вагнень українських політичних настроїв у бік радянофільства.

Уважаємо, що кредит для „нової“ української політики ще в українському громадянстві не вичерпався. Воно розуміє, що далеко легше політичну тактику достосовувати до постійної неґації, бо це така проста лінія, ніж узгіднити її тепер з кожною новою ситуацією, отже таксамо з повновластями для уряду як і зі заходами за цукроварнею на нашій території. А проте, як колись ми перестерігали перед надто великим оптимізмом після виборів, так сьогодні перестерігаємо перед песимізмом і нетерпеливістю. Боїмося найбільш одного: щоби в тому сплеті заведених надій і схоплених прямувань не змалів розмах українських змагань національної творчости, щоби не розпряглась сила скупчення української політичної волі. Безперечно в нас є ознаки громадської розпряжности, ростуть надто сили гурткових і партійницьких амбіцій — саме на тлі нової спроб української політики. Але саме тепер нам не вільно поза нашою бідою і дрібничковими інтересами затрачувати перспективу і почування сенсу надрядности наших національних змагань. Політичній тактиці не придаваймо більшого значіння, як на це вона заслуговує. Рішальне для нашого будучого буде те, що ми самі створимо нашою влас-

Чого хотять москвофіли?

На зїзді делеґатів „РСО“ у Львові, про який ми вже писали, збиранина москвофільських недобитків приняла резолюції, в яких зазначила перш усього, що наші „русскі“ стоять дальше на сторожі ідеї „русскаго національно-культурнаго единства и относиться принципіально отрицательно к украинскому національному сепаратизму“ — як сказано у „Русскому Голосі“. Зазначивши, що „РСО“ зберігає далі льояльність супроти польської держави, зїзд підкреслив, що недавні соймові вибори не дали змоги москвофілам вибрати своїх послів і тому вони не уважають вибраних українських послів своїми представниками.

Далі зїзд приняв резолюцію з протестом проти „українізаторської політики“ гр.-кат. Церкви і домагається окремого єпископства з консисторією і семинарією для москвофілів. У справах шкільництва домагається, щоби в середніх школах були вчителі „русской“ національности, щоби створити бодай одну державну чисто „русску“ середню школу та щоб у всіх середніх школах учили обовязково російської літературної мови. Крім того принято низку економічних і партійно-організаційних резолюцій. Зокрема зїзд зажадав від уряду, щоб він передав маєток Народнього Дому у Львові новому „совітові“, якого вибрано 23. серпня ц. р., та поміг йому перевести фінансову санацію цього маєтку.

Харитативна акція Комітету Допомоги Хорим у Львові.

З надходячим святом Різдва Христового Український Комітет допомоги хорим звертається до громадянства з гарячим проханням не забути про найбідніших хорих братів і сестер, що приковані тяжкими хоробами до ліжка в голоді та холоді стрічатимуть це велике свято.

На Свят-Вечір, коли ми здорові, в огрітій хаті засядемо в крузі наших найближчих до вечері, не можемо бути байдужими на нужду тих нещасливих. Нехай і в них в тій радісній хвилині огріється хата, нехай засвітять їх змолілі лиця, а серце їх нехай оживиться думкою, що про них свої не забули. Щоби бодай дещо познайомити громадянство з невідрадною дійсністю наших хорих, що є в евіденції Комітету, наводимо кілька картин їхнього трагічного положення.

Бідна безробітна вдова має маленьку, 3-літну дитину, з якою мешкає в одної теж дуже бідної зарібниці, вравчиній, що безінтересовно, з милосердя дала їй та дитині приміщення. Сама мати виснажена голодом, анемічна, ледви на ногах держиться. Дитинка захворіла на запалення легенів. Мати, що цілим її заробітком є провізія від рознесених по домах часописів, не має змоги ратувати здоровля доні. Не стати її на лікаря, ні на відживлення, бо при добрій коньюнктурі заробляє місячно по 9—10 золотих.

Інша картина нужди: 66-літна жінка вже шостий рік лежить хора, має туберкульозу костей в коліні. Сама без рідні, без опіки, без ніяких засобів до життя, лежить на леговищі у вогких сутеринах з повною резиґнацією життя. Живе з ласки сусідів.

На Замарстинові під залізничим мостом живе одна родина в хаті, яку батько-зарібник зладив в цей спосіб, що при мості, з каміння, яке залишилось після його направи, дочепив три стінки, а діри між камінням позатикав старими шматами. Ціле удержання родини, що складається з чотирьох осіб, був денний заробіток батька, який вже від довшого часу лежить хорий. Хора на нирки також одна дитина.

Всіх тих жахливих картин, що їх зустрічають члени Комітету в своїй праці, годі тут навести. Таких найбідніших хорих має Комітет у своїй евіденції понад 30. Вони переважно лежать в неопалених хатах, прикриті брудним лахміттям, деколи без подушини під головою, здані на ласку теж незасібних співмешканців. Всі вони кличуть до нас: В імя Христа — поможіть, покличте лікаря, дайте ліки, дайте на кусок хліба! Та ми часто безрадні, бо жертви, що напливають на допомогу хорим до Комітету, щораз скупіші, менші, не вистарчають на покриття найконечніших потреб. Крім хорих по приватних домах відвідуємо також хорих, що перебувають по шпиталях. І для них крім слів потіхи, крім моральної підтримки, мусимо принести бодай кілька кісток цукру, молитовник, а деколи й грошеву поміч.

Комітет по змозі своїх фондів помагає бідним хорим дітям, що вчаться в наших школах, даючи їм ліки, а для одної школи закупив підручну аптичку. В часі голоду в Яворівщині наш Комітет заініціював допомогу хорим дітям з чималою для них допомогою. Праця й видатки Комітету з дня на день ростуть, а фонди вичерпуються. Тому з нагоди Христового Різдва звертаємося до нашого громадянства з проханням: Поможіть нам в імя Христа продовжувати нашу працю для найбідніших хорих братів і сестер своїми жертвами в грошах, натуралях тощо. Знаємо, що часи тяжкі, але громада по нитці — бідному сорочка.

Жертви просимо складати на адресу „Достава“ вул. Руська ч. 20.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ХОРИМ У ЛЬВОВІ:

А. Конрад. А. Морозова.

НОВИНКИ.

— **Хто з Вп. Передплатників** враз з передплатою пришле ще 1.50 зол., одержить календар „Криниця“ на 1936 р. (В ціли скорого полагодження висилки просимо на середущім відтинку складанки П.К.О. написати „висилка календар“).

— **Вистава** мистецьких картин і вишивок та ярмарок ялинкових прикрас відбудеться в днях 1—3 січня 1936 в школі ім. князя Льва при вул. Крупярській 15. Відкриття вистави 1. січня в год. 18. **Комітет будови школи.**

— **Вистава картин „Червоної Калини“.** В новій домівці видавництва „Червона Калина“, Львів, Зіморовича 12, уладжено постійну виставу картин. Там можна набути на догідних умовинах твір мистців. Твір мистецької праці передових українських мистців. Твір мистецтва є все найкращим і найкультурнішим дарунком на свята, чи інші нагоди.

— Музичне Т-во „Боян“ у Бродах уладжує в середу, 1. січня святочний ювилей з такою програмою: Передполуднем Служба Божа і панахида за померших членів т-ва; від год. 6 веч. в салі Музичного т-ва музично-вокальний вечір при співділанні хору „Бояна“ і симфонічної орхестри; „Наталка Полтавка“, народня оперета І. Котляревського, музика Лисенка, яку відограє театральний гурток ім. Котляревського.

— **Проект літнього часу.** Міністерство промислу і торговлі обмірковує проект заведення в



З дороги життя.

Дика претенсія.

Ія Богу, що не переборщую. Інколи мені жаль тих бідних сусідських ендеків. Все одно, чи це ті нечислені, що ходять без забрала, чи це та велика нова бригада, що накинула на свою голову санаційний кантур.

Всі вони однаково журяться і гризуться, що все довкола діється не так, якби хотіли, не за їх пляном та не „по лінії" їх інтересів. Усюди бачать, як підриваються берети, як корчиться стан посідання, скрізь нюхають і відчувають грізну небезпеку для тої бідної вітчини, яка вдержується і віддихає у щасті та вдоровлі лише завдяки їх невпинним заходам, їх обережности, притомности, розумові і т. д. Хто не хоче, нехай не вірить. Та я вірю, що їм так здається.

В останніх днях впало на них нове нещастя. Затрубіли на алярм, ударили в дзвони на ґвалт: У польських установах місце лише для поляків!

Аж страшно робиться. Мороз пронизує ендецьку боксову шкіру. Щож сталося?

Невже які чужинці, чи меншевики окупували, чи заволоділи якою польською установою?

Поправді ціла справа зводиться до того, що до служби у Львівському Рятунковому Поготівлі прийняли дві лікарки (з них одна полька, хоч має українське прізвище) й одного лікаря-українця.

Куди то вже не доконується і які кола не обіймає тупий, зоольоґічний шовінізм деяких сусідів! Це виглядає так, якби Львівське Рятункове Поготівля було власністю лиш „правовітих влодажи тего Паньства", як звик був колись говорити б. през. Войцеховський, а не установою, що є власністю міста Львова та його населення і має служити всьому населенню без ріжниці. Ціле населення рівномірно поносить тягарі на удержання тої конечної у великому місті установи і тут не може бути ніякий поділ на кляси чи секції!

Адже наша „Народня Лічниця", вдержувана виключно українським грошем, обслуговує і несе поміч всьому населенню міста й околиці без ріжниці віри і народности. Між бідними людьми в годині нещастя і недуги не можна робити ріжниці!

Чи зрозуміє це твердий ендецький мозок?!

Ледви. Бо казав уже Шекспір, що дурниця є вічна, дурниця не може вмирати.

Тямлю ті давні роки перед війною, коли нашим найгрізнішим побориком у Львові був Владислав Студніцький. Він теж не палив нас.

Славне тоді „Liberum veto" оголосило між авонсами, що поручає м. ін. виріб: „Смерть українцям!", безконкуренційну трутку на українців, яку у кільограмових пушках висилає за післяплатою: Владислав Студніцький, Львів, Дім Нафтовий".

Нічого це не пошкодило українцям. Або виріб Студніцького був непсьмий, або винайшли антидот...

Тиберій Горобець.

Польщі літнього часу, принятого в західних державах. Літний час полягає на пересуненні годинника на 1 годину взад, почавши від травня до кінця вересня.

— **Заборона новорічного для листоношів.** У звязку з недалеким Новим Роком почтові дирекції пригадали листоношам, що їм як державним службовцям заборонено брати від сторін якінебудь датки.

— **Знижка цін ліків.** Від 1. січня будуть знижені ціни всіх продуктів, які фабрикує Державне Заведення Гігієни.

— **Знижка автобусової тарифи.** Управа державної автобусової комунікації ввела нову тарифу для коломийського, снятинського, городенського та косівського повіту. Обнизили ціну переїзду з Коломиї до Городенки на 3 зол. 20 сот., з Коломиї до Надвірни 3 зол. 60 сот. Зі Снятина до Кут 4 зол. З Коломиї на Яблонів до Кут і Коломия—Заболотів—Кути остає тарифа незмінена. Зате введено абонаментову знижку на 10 переїздів, причому знижка виносить 25 прц. нормальної тарифи, отже: Коломия—Кути замість 50 зол. лише 37 зол. 50 сот., Коломия—Косів 30 зол., Коломия—Рожнів 23 зол. 30 сот., Коломия—Заболотів 12.80 зол., Коломия—Яблонів 12 зол., Коломия—Пістинь 19.40, Заболотів—Кути 24.80 зол., Заболотів—Косів 17.30 зол., Заболотів—Рожнів 9.80 зол., Рожнів—Кути 15 зол., Рожнів—Косів 7.50 зол., Яблонів—Кути 25.50, Яблонів—Косів 18 зол., Пістинь—Кути 18 зол., Пістинь—Косів 10.50 зол., Косів—Кути 7.50 зол. У найближчій бу-

дуччині введуть теж поворотні білети по зниженій ціні з Коломиї до Кут 8.50 зол., Коломия—Косів 6.80 зол., Коломия—Городенка 5.40 зол., Снятин—Кути 6.40 зол., Снятин—Косів 4.80 зол.

— **Відкликали Сильвестровий поїзд.** Тому, що в краю настала відлига й нема лещетарських умовин у Трускавці, до сильвестрового поїзду зголосилося дуже мало подорожних. Цей поїзд до Трускавця на той день відкликали.

— **Нова лавреатка державної літературної нагороди.** В міністерстві освіти у Варшаві відбулося 29 ц. м. засідання жюрі державної літературної нагороди. Кандидатами до нагороди були: Марія Ясножевська, Софія Налковська, Казимир Вежинський і Йосиф Вітлін. Нагороду в сумі 5.000 зол. признано Софії Налковській за всю її письменницьку діяльність. Це вже третя з черги лавреатка держ. літер. нагороди. Торік одержала цю нагороду Казимира Іллаковичівна, передтим Марія Домбровська. Від часу встановлення цієї нагороди (1925 р.) лавреатами стали: Стефан Жеромський, Корнель Макушинський, Леопольд Стаф, Юл. Каден-Домбровський, Ферд. Гетель, Юр. Шанявський, Кароль Ростворовський, Вацлав Берент і три згадані жінки.

— **Переїхалися чужим коштом.** Як повідомляє „Газета Польська", до Варшави приїхала велика селянська прогулька, зорганізована польською туристичною лігою. У прогульці взяло участь 400 осіб з тернопільського воєвідства, 302 із станиславівського і 52 особи із турчанського повіту. Як сказано, були це українці і поляки. Селяни з повітів борщівського, заліщицького та Гуцульщини вибралися в дорогу у своїх народніх строях. У Варшаві займалися прогульковцями військова влада й дала їм квартири та провідників по місті. Окремі делеґації була на замку й зложила чолобитню президентові Мосціцькому. Зворушлива була, як пише „Г. П.", розмова президента з найстаршим селянином із Красноселець пов. Збараж, Іваном Ткачуком, який зі слезами в очах говорив про радість, що має нагоду бачити на власні очі голову держави. Обід їли прогульковці в казармі на Цитаделі, в приявні військового епископа кс. Ґавліни. Опісля виїхала прогулька до Кракова, була на Вавелі і дефілювала перед домовиною марш. Пілсудського. При виїзді з Кракова селянин Листван виголосив промову по польськи й українськи, дякуючи за 3-денну прогульку.

— **Пригоди лещетарів на Чорногорі.** Із Ворохти повідомляють, що три варшавські студенти, які пропали були на лещетарській прогульці на Чорногорі, знайшлися на чехословацькому боці. Серед мряки вони заблукались у горах і перейшли границю, до місцевости Лугу, де провели три дні. Опісля вернулися самі до Ворохти і відіхали назад до Варшави. Одночасно два чеські лещетарі заблукались на галицький бік і дісталися до туристичного захисту біля Ворохти.

— **Краєва хроніка.** В поліційній школі в Мостах Великих один з поліцаїв застрілив свого 25-літного товариша Вацлава Кафку, оруднючи необережно револьвером. — В селі Пищатинцях пов. Кремянець господар Мих. Череватий відрубав сокирою голову свому пасербові Тад. Мокрицькому, не могучи пережити, що пасерб був власником частини спільного ґрунту. — На залізничому переїзді під Доротичами пов. Ковель потяг наїхав на віз Тимоша Шкурабука. Коні вбило, віз рознесло а візника живого кинуло з воза в рів.

— **Грабунковий напад під Яновом.** До хати Михайла Білика в Лозині біля Янова пов. Городок увійшло вечором кількох напасників і стероризувавши хозяйку загрозою зброї, заграбили із скрині кількадесять зол. Коли втікали з подвіря, надійшов сам Білик і довідавшись про грабунок, пустився за злодіями в погоню. Напасники почали до нього стріляти з револьверів і врешті щезли серед темноти. Справою занялася поліція, вживши до стеження за злодіями поліційного пса.

— **Зловживання в обезпечальні в Сяноці** викрили контрольні органи з Варшави. Дотеперішні досліди виказали, що спроневірені суми перевищують 10 тисяч зол. Арештовано інкасента обезпечальні Едм. Філіповського. Управитель обезпечальні Владислав Ґжебянь, якого теж хотіли арештувати, втік і досі укривається.

— **Людський кадовб у ставі.** В Лодзі добули зі ставу мішок, в якому був зашитий людський кадовб без голови, рук і ніг. Поліція наказала перешукати цілий став, щоби найти відрубані части тіла, але без успіху. Видко голову, руки та ноги злочинець сховав деінде. Поліція оголосила заклик до всіх, хто знає щось про щезнення якоїсь особи в часі свят, та до дорожкарів і шоферів, що везли когось з великою пачкою, щоби зголосилися у слідчому уряді.

✝ Посмертні згадки.

Д-р Михайло Бабій, адвокат і емерит. радник б. Виділу Краєвого помер 29 ц. м. Похорони відбудуться 1. січня в год. 2 з дому жалоби, вул. Льва Сапіги 65.

Йосифа з Гошовських Охримовичева, вдова по бл. п. о. Йосифі, пароху у Велдіжі, померла дня 29. грудня ц. р. в 75. р. життя у Скнилові к. Львова. Похорони в середу 1. січня в год. 9 рано у Скнилові. В. Ія П.!

— **Чисельна перевага жінок над мужчинами.** Оголошено статистичні обчислення щодо поділу населення в Польщі на основі полу. В 1931 р. на 100 мужчин припадали у католиків 123 жінки, у евангеликів 119, у жидів 113. Серед християнського населення перевага жінок доходить до 24 прц., серед жидів вона значно нижча, бо 13 прц. У віці від 17—49 літ начислено у Львові 83 тисяч мужчин і 104 тисяч жінок, у Варшаві 301 тисяч мужчин і 374 тисяч жінок. Чисельна перевага в середному поколінні приневолює жінки шукати зарібкової праці, бо багато з них не може вийти замуж. По селах жінки мають також чисельну перевагу, але значно меншу ніж по містах.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Великий Міський Театр.

Вівторок, 31. XII. год. 8. веч. „Пригода в Ґранд Готелю“ з І. Кульчицькою, год. 12. вночі Сильвестрова ревія.

Середа 1. І. год. 12. впол. ціни найнижчі „Пасторалка“; год. 3.30 попол. ціни найнижчі „Авантюра в раю“; год. 8. веч. Аб. 6. „Пригода в Ґранд Готелю“ з І. Кульчицькою.

Театр Ріжнородностей.

Середа 1. І. год. 8. веч. Аб. 7. ціни найнижчі „Івась із місяця“.

Кіна.

АДРІЯ: „Останній отаман Анненків“.
АПОЛЬО: „Кохай тільки мене“.
АТЛЯНТИК: „Кохаю всі жінки“ з І. Кепурою.
ВАНДА: „Велика подія“, „Скінчена зісня“.
ҐРАЖИНА: „3 і пів мушкетерів“.
КАСІНО: „Анна Кареніна“ з Ґретою Ґарбо.
КОЛІСЕЙ: „Гра за жінку“, ревія „Парада гумору“.
КОПЕРНИК: „Єгипетські ночі“ з Едкантором та „Три веселі мишки“.
МАРУСЕНЬКА: „Напад на Конго“.
МІРАЖ: „Баль у Савої“, ревія „Як бавляться у Львові“.
МУЗА: „Ідемо до щастя“.
ПАКС: „Острів скарбів“.
ПАЛЯС: „Любовні маневри“.
ПАН: „Сінг-Сінг“.
РАЙ: „Веселий ювилей Мікі Мавс“.
СОНЦЕ: „Жовтий князь“, ревія „Сватання на рати“.
СВІТ: „Веселий ювилей Мікі Мавс“.
СТИЛЕВЕ: „Розмріяні очі“ із Шерлі Темпль і ревія.
ТЕНЧА: „Легіон безбоязних“, додатки і Тижневик Пата.
ТОН: „Хрестоносні походи“ Сесіля Б. Міля.
УТІХА: „Перли графині“ та ревія.
ХИМЕРА: „Сьогодні вечором у мене“.

Д-р ШЕЕР

недуги венеричні, шкірні і косметика

Львів, Скарбківська 4. Тел. 275-65.

Другий вхід: **Лукасінського 4.**

871 2-6

Закордонне радіо.

Вівторок, 31. грудня 1935.

Відень (506,8) 17.25 Солісти — муз. спів. 18.55 „Пімста лилика“ оп. І. Штравса. **Прага** (470,2) 11.05 Сальон. музика. 12.35 Сальон. квартет, 16.10 Танк. музика, 17.40 Пісні при вині, **Париж** (1648) 12.00, 18.00 Концерт. **Берлін** (356,7) 14.15 Легка музика, 18.00 Вес. пісоньки й анекдоти, 18.30 Соната на альтівку та форт., **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 14.00 Вес. музика. 20.0 „Баль у кн. Орловського“ — вес. концерт на осн. „Пімсти лилика“, **Ляйпціґ** (382,2) 12.00 Концерт. 17.30 Дванацять місяців у слові та пісьні — спів, музика, **Мінхен** (405,4) 16.00 Концерт. 18.20 Солісти, два форт., 20.00 Гороскоп на 1936. **Будапешт** (549,5) 13.30 Солісти — спів. скрипка, 17.15 Циг. музика, 19.00 Концерт оп. орх., **Міляно** (221,1) 11.30, 13.20 Легка й попул. музика. 20.30 „Кавалірп місяця“ оперетка Цєрера, **Рим** (420,8) 20.30 Концерт. 21.45 Камер. музика.

Середа, 1. січня 1936.

Відень (506,8) 11.45 Симф. концерт, 15.40 Бетовенові твори (смичк. квартет), **Брно** (325,4) 11.10 Бетовенів септет, **Кошиці** (259,1) 17.40 Словацькі народні пісні, **Прага** (470,2) 8.30 Солісти. 9.15 Рел. пісні, 16.00 Чар Двожакової музики, **Париж** (1648) 18.00 Жан, Жак і Жо перед мікрофоном, 18.30 Симф. орх., 20.30 „Кур-Сіркіг“ новорічна комедія Жернеца, **Білгород** (437,3) 15.00 Скрипка, 10.50 Нар. пісні, **Берлін** (356,7) 10.00 Легка музика, 18.00 Пісні, спевки та поезії, 19.00 Тріо на форт., скр. і віол. е-дур Шуберта, **Кеніґсвустерґавзен** (1571) 8.00 Вес. новорічний поранок, 12.00, 13.10 Концерт, 18.30 Танцюємо вже в Новому Році, **Кельн** (455,9) 18.30 Форт. твори Баха, 19.15 Пісні й танки 18-го століття (спів, музика), **Ляйпціґ** (382,2) 10.00, 15.30, 19.55 Концерт, 21.35 Нар. пісні, **Мінхен** (405,4) 9.30 Мистці флету, 10.30 Нар. музика, 14.45 Сольо на ґітарі, **Будапешт** (549,5) 12.30 Циг. музика, 15.30 Військ. орх., 19.40 „Срібна мева“ оперетка Бутикая, **Міляно** (221,1) 13.10 Оперткові мельодії, 21.50 Камер. музика. **Рим** (420,8) 17.00 Симф. концерт, 20.30 „Дибук“ оп. Людовіка Рокки.

Львівське радіо.

Вівторок, 31. грудня 1935.

6.30 Ранішня авдиція, 7.55 Трохи інформацій, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. денник, 12.15 Мельодії з 1935 р. — з гр. пл., 13.25 Домашнє господарство, 13.30 З ринку праці, 13.35 Оп. фрагменти симф. орхестр із гр. пл. 15.15 Експорт, 15.20 Біржа, 15.30 Концерт сальон. музики, 16.00 Авд. для шк. молоді. 16.15 Легкі мельодії та пісоньки в супр. форт., 16.45 Вся Польща співає, 17.00 Як повстав календар. 17.15 Папти для знавців — із поясненнями, 17.50 Куток мови, 18.00 Форт. ресітль, 18.30 Техн. скринька, 18.40 Сільва Нерум, 18.45 Пісні в супр. форт., 19.00 Непопулярна праця, 19.20 Реклям. концерт, 19.35, 19.40 Спорт. вістки, 19.50 Акт. гутірка, 20.00 Сильвестрівський монольог, 20.10 Оп. мельодії — музика орх., спів Вітас (тенор), 21.00 Веч. денник, 21.10 Із сучасної Польщі, 21.15 Музика орх., 23.05 Весела сильвестрівська авдиція, 0.04 Ланцюг бажань, 0.30 Танк. музика з гр. пл.

Середа, 1. січня 1936.

9.00, 9.50 Ранішня авдиція, 10.00 Богослуження; весела пісонька з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Проби інсценізації „Пасторалки“ Шілера, 12.15 Концерт симф. орх., спів Шлемінська, 13.20 Театр Уяви: Фрагм. із „Вечору Трьох Королів“ Шекспіра, 13.50 Легка музика з гр. пл., 14.00 „Новий Рік“ гум. Б. Пруса, 14.20 Концерт бажань, 15.00 Нар. обр. рік із муз. ілюстрацією, 15.25 Легка муз. з гр. пл., 15.45 Щасливого Нового Року — гутірка, 16.00 Для дітей: „Місяці-хлопчики“, 16.20 Віольонч. ресітль, 16.50 Про музику в радіо, 17.05 Танк. музика, 18.05 Огляд закорд. гумору, 18.15 Арії та пісні, 18.40 Театр Уяви: „Відкіля беруться дірки в швайцарському сирі“ Тухольського (в перекладі), 19.10 Легка музика з гр. пл., 19.25 Реклям. концерт, 19.50 Актуальний репортаж, 20.00 „Ґвавт! рятуйте“ — вес. муз. авд., 20.45 Веч. денник, 20.55 Бажання для Автоматів, 21.00 Творчість Фр. Шопена — концерт, 21.35 На роздоріжній дорозі — гутірка Старого Року з Новим. 21.55, 21.56 Спорт. вістки, 22.10 Танк. музика, 23.05 Легка музика з гр. пл., у перерві ок. 23.30 Літер. авдиція.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.29—5.31.

Нім. марка 1·25—1·35, фр. франки 34·90—35·10, шв. франки 171·70—172·20, фунти стерлінги 26·10—26·20, австр. шілінги 98·50—100, чеські кор. 19.50—20.50, рум. леї 26·50—28.00, італ. ліри 33.00—35.00.

Золото: Долари 8.98—9.01, Рублі 4.70—4·85, Фр. франки 34.30—35·00, Корони 36·08—36·20, Дукати 82.70—83.20; 1 грам золота 5.93.

Срібло: Корони 0.35, Рублі 1.60, Фльорени 0.85; 1 гр. срібла 7—8 сот.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 30-го грудня ц. р. кооперативам платив за: льоко Львів.

кг. масла десерового бльокового без опакування	2·50 зол.
1 кг. масла десерового в бочках враз з опакуванням	2.54·50 „
1 кг. масла дес. експорт. враз з експортовим опакуванням дає зачет по	2·60 „
1 л. молока	0·16 „
1 л. сметани	0·75 „
1 к. яєць	5·50—5.60 „

Тенденція на масло і яйця знижкова. На молоко і сметану слаба.

Маслосоюз повідомляє, що від 30. XII. н. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці льоко подвіря птахорізні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Цьогорічні курочки I. кл.	0·95 зол.
Однорічні, товсті курки I. кл.	0.90 „
Цьогорічні когути I кл. до 1·30 кг.	0.90 „
Товсті качки I. кл.	1.— „
Товсті індики I. кл.	1.— „
Товсті пантарки	1.00 „

Кури, качки, індики, пантарки приймає в кожній кількости.

Птицю не годовану приймає по дешевшій ціні.

Купує вівсяну пітльовану муку, гречану муку, просо, ячмінь та овес.

Приймає нових доставців.

„КАРПАТИ“

ПРОДАЖА НАФТОВИХ ПРОДУКТІВ

поручають:

БЕНЗИНУ НАФТУ ҐАЗОВУ ОЛИВУ МАШИНОВІ ОЛИВИ

Спеціяльні ОЛИВИ І СМАРИ марки „Ґалькар“ як теж ДОРОГОВІ АСФАЛЬТИ, тощо.

„КАРПАТИ“

Орґанізація кравєвої продажі нафтових продуктів Концерну „МАЛОПОЛЬСКА“

має власні й комісові відділи в цілій Польщі та

около 500 бензинових стацій, що обслуговують самоходи на всіх важніщих гостинцях Річипосполитої. 352 10-10

Автомобілеві оливи „Ґалькар“

продуковані зі спеціяльної безпарафінової ропи, застосувуючи найновіші системи рафінації

ґарантують найвищу економію

Централя: Львів, вул. Баторія 26.

Телефони: 299-40, 299-41, 299-42, 299-43

Телеґр. адреса: **„KARPOLEUM“ Львів**

Подяка.

Подобалося Всевишньому забрати нам найдорожчого мужа і батька бл. п. **Зенона Сенатовича,** емеритованого директора почти. Складаємо оцим сердечну подяку Всч. о. капонікові Бачинському Евзевієві, пароховї Лісник о. Качалі, пароховї Лапшина о. Романчукевичові та катехитові о. Степанові Бачинському за торжественну відправу похоронних обрядів, а богословам Баранові і Сницкові за асисту. Студентському хорові складаємо подяку на руки диригента студ. І. Бідинського. Дякуємо вкінці всім знайомим за висловн співчуття і за участь у похоронах.

Ольга Сенатовичева, жінка, Петро, син.

Новвідкритий Сальон Мод

„МІ-КА“

під управою МІКИ ДРОГОМИРЕЦЬКОЇ

Пекарська 1 а, Дім „ЗУПУ“

виконує:

Найновіші моделі капелюхів
Волічкові вироби
Рукавички
Квіти. 767 8-8

Приписові друки і книжки до вжитку часописів

потрібні кожному видавництву від 1. січня 1936 до почтової оплати і висилки можна купити в Адміністрації „Діла“ Львів, Ринок 10. Для провінції висилаємо за післяплатою.

Цінник друків:

Zawiadomienie wysyłkowe 1 гр. 6 сот.

Gazetowa książka nadawcza оправлена (130 карток) зол. 2.50

Książka rozsyłkowa на 480 урядів, оправлена зол. 2.50, на 960 урядів „ зол. 5.—

КУПНО-ПРОДАЖА

Церковні коронки ручної роботи, брокати. Фабричні ціни. Фрайліх, Сикстуська 21. 646 7-?

Бажаєте мати гарний капелюх на осінно-зимовий сезон — вступіть до фірми РУДОЛЬФ НАЙВЕЛЬТ, ЛЬВІВ, пл. Марійська 8. Прийшов свіжий транспорт найнодніших мужеських капелюхів. 10-30

Золоті та срібні вироби, перстенці шлюбні обручки тощо, продає дешево славнозвісна католицька фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, Марійська пл. 5. Полагоджує всякі направки. 82

НАУКА

Найшвидша наука крою, шиття, моделювання новочасною системою Patron Express проф. К. Леванського, Львів, Сикстуська 21. II. п. 885 1-6

РІЖНІ

Увага! Християнська жіноча конфекція поручає плащі від 35 зол. Львів, Ринок 36, Ендерс. 797 18-30

Дешева виробня кап, фіранок і всіляких ручних робіт, **Пік,** Ягайлонська **11 а.** 11/110 12-30

„Orzech“ у Заліщиках висилає за післяплатою 5-кг. пачки: Волоські горіхи зол. 10.50, лущені зол. 23.—, дікувальний мід 13.50. 867 3-5

Лещетарські штани жіночі, мужеські, дитячі, найдешевше джерело: Виробня „ПАЛЮМ“, Гетманська 22, побіч Музею. 12/110

Купуйте ковдри в найдешевшій львівській робітні Легіонів 33. Перерібка ковдри 3 зол. 843

Вічні пера направляє „ПРЕЦИЗІЯ“ Ринок 29, Рутовського 12. 861 4-10

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

НА СВЯТА!

Поручає знана від ряду літ, українська торговля вудженини першої якости й мясива всіх родів

ТЕОДОРА ПЯВКИ

Львів, ул. Руська 16. Тел. 259-71
„ „ Личаківська 87. Тел. 280-76

Замовлення з провінції виконуємо солідно й скоро. 879 1-3

Поручаємо на свята першорядний і найдешевший

базар порцеляни шкла кришталів і ламп

Т. Й. АВІН

ЛЬВІВ, Пасаж Міколяша
Філія: Ягайлонська 4. 884 1-3



НА СВЯТА

пийте

вина меди шампани

Г. МАКОВСЬКОГО

в Крушвиці

давно признані, як найкращі.

3 державні золоті медалі.

НА ЯЛИНКУ І НОВИЙ РІК

найправильніший дарунок це светер, шалик, рукавички з

ДОМУ ВОЛІЧКИ

Львів, Сикстуська 2.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.